

Aardappelen zijn de vaakst gegeten maaltijdbegeleider in België.

Aardappelverbruik is op langere termijn dalend, maar stagneerde in 2023.

Aardappelen zijn en blijven de belangrijkste maaltijdbegeleider in België, vóór pasta en rijst: 57% van de keren dat we een maaltijdbegeleider eten, zijn dit aardappelen. Gekookte aardappelen en frietjes zijn de meest gegeten aardappelbereidingen. 65% van de keren dat we aardappelen eten, zijn die thuisbereid, maar dit verschilt wel sterk afhankelijk van de aardappelbereiding. Voor gekookte aardappelen is dit 85%, bij frietjes slechts 45%. Thuisverbruik blijft dus het belangrijkste kanaal, maar we merken wel een algemene trend naar meer afgehaald of thuisgeleverd en naar kant-en-klaar maaltijden. Hierdoor en door de hoge inflatie staat het algemene thuisverbruik onder druk.

Dit geldt ook voor verse aardappelen. In 2023 bleef het thuisverbruik van verse aardappelen wel status quo op 18,6 kg per capita, in 2016 bedroeg het nog 22,2 kg per capita. Het percentage kopende gezinnen blijft wel heel hoog, maar de aankoopfrequentie daalt en ook het volume per aankoop gaat achteruit. De kleinere verpakkingen en losse aardappelen doen het de laatste jaren het best, hoewel we in 2023 ook wel een stijging noteerden bij de verpakkingen van 5 kg. De supermarkt was al veruit het belangrijkste aankoopkanaal en won nog verder terrein tot een volumeaandeel van 84%.

Tegenover het dalende thuisverbruik voor verse aardappelen staat een stijging voor de verwerkte aardappelen, zowel de vers verwerkte als de aardappelen in diepvries. De andere maaltijdbegeleiders zoals pasta, rijst en quinoa kenden de voorbije jaren een stijgend thuisverbruik, maar ook zij voelden in 2023 de algemene druk op het thuisverbruik want ze moesten het afgelopen jaar allemaal volume inleveren.

Dit blijkt uit de Consumptietracker van VLAM uitgevoerd door iVox bij 3.680 Belgen tussen 18 en 75 jaar en uit de thuisverbruikcijfers van CPS GfK, op basis van hun consumentenpanel van 6.000 Belgische huishoudens.

Algemene tendens binnen voeding:

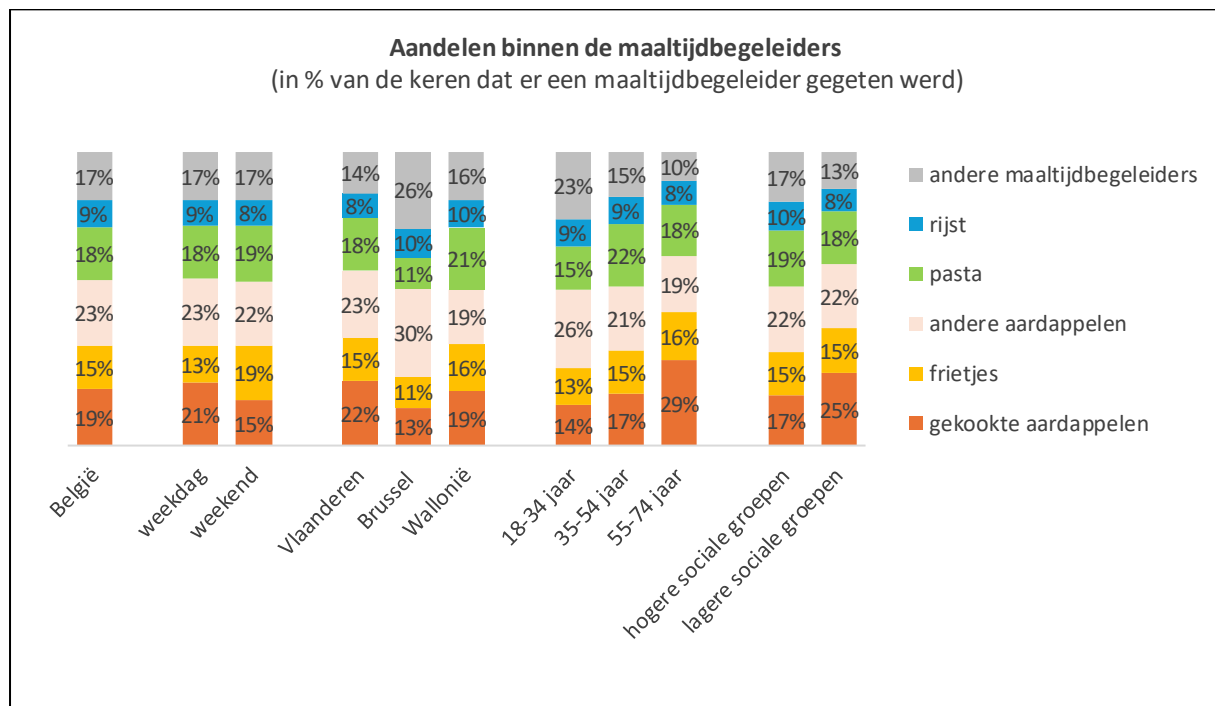
hoge inflatie en stijgend buitenshuisverbruik zetten druk op het thuisverbruik

De totale voedings- en huishoudbestedingen (FMCG) stegen in 2023 met 9%. De voedingsinflatie bedroeg vorig jaar echter 13%, wat dus betekent dat de FMCG-markt in verhouding met de inflatie daalde. Om de hoge voedingsinflatie te verzachten, kochten de huishoudens minder in volume en kozen ze voor budgetvriendelijkere alternatieven (downtrading). Vandaar het succes van private labels en hard discount (Aldi & Lidl) en dit heeft er ook mee voor gezorgd dat de aankoopfrequentie in 2023 gestegen is na een jarenlange daling. Gezinnen zijn immers meer gaan uitkijken welke producten waar het meest voordelig zijn in plaats van alles op één plek te kopen.

Naast de hoge inflatie zorgt ook het stijgende buitenshuisverbruik voor extra druk op de FMCG-markt. In 2014 waren nog 74% van de geconsumeerde warme maaltijden in België zelfbereide maaltijden, maar dit percentage zit in dalende lijn. Corona zorgde even voor een opleving doordat het buitenshuisverbruik toen beperkingen kende, maar daarna zette de dalende trend zich voort. In 2022 kwamen de zelfbereide warme maaltijden uit op een aandeel van 71% en in 2023 was dit nog slechts 68%. De afgehaalde en thuisgeleverde warme maaltijden en de kant-en-klaar maaltijden zitten daarentegen in de lift en kwamen in 2023 uit op aandelen van respectievelijk 11% en 9%, komende van 7% en 6% in 2014. De warme maaltijden buitenshuis kennen na de coronacrisis een moeilijker herstel. In 2014 waren die maaltijden goed voor 13% van de warme maaltijden, in 2023 voor 12%.

Aardappelen blijven de belangrijkste maaltijdbegeleider in België

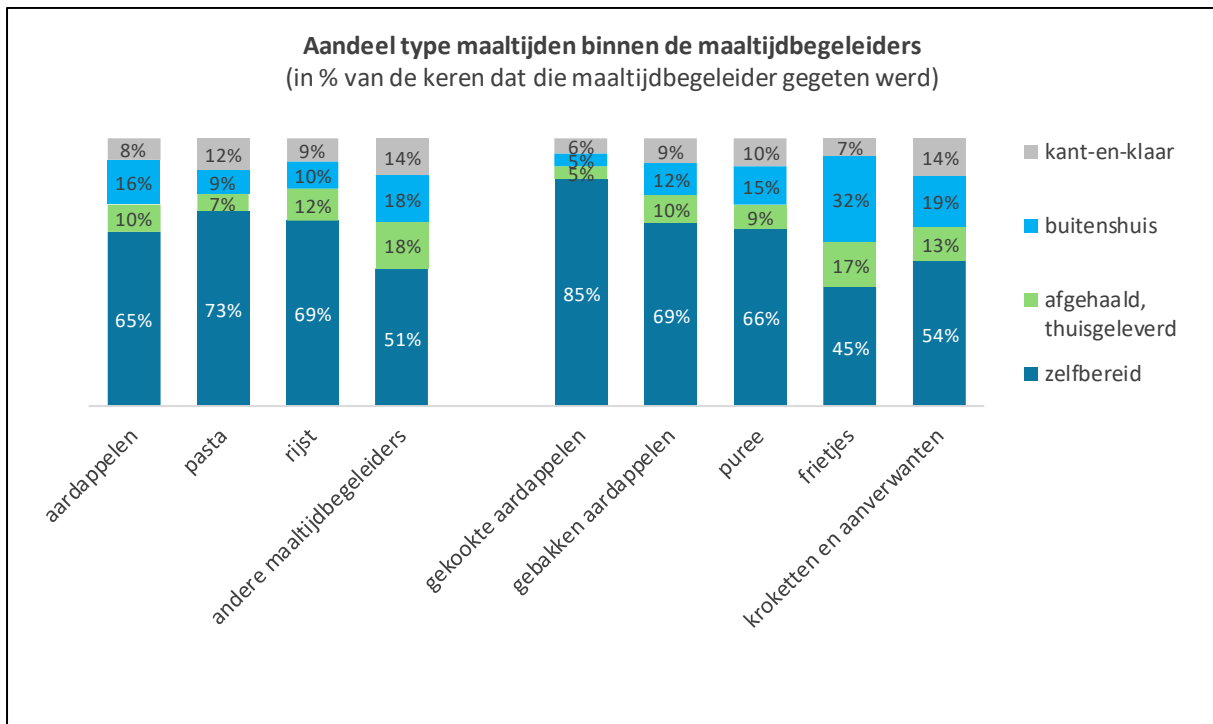
57% van de keren dat we in België in de 2de helft van 2023 een maaltijdbegeleider aten, waren dit aardappelen. Gekookte aardappelen zijn de belangrijkste aardappelbereiding, gevolgd door frietjes, puree en gebakken aardappelen. Na aardappelen zijn pasta en rijst de tweede en derde belangrijkste maaltijdbegeleider. Respectievelijk 18% en 9% van de keren dat we een maaltijdbegeleider aten, kozen we voor pasta en rijst. 17% van de keren waren dit nog andere maaltijdbegeleiders zoals pizza, noedels, wraps, couscous en quinoa. Aardappelen blijven dus in België dé maaltijdbegeleider bij uitstek en dit op alle momenten en bij alle socio-demografische profielen. Op een weekdag wordt er in verhouding wel eerder gekozen voor gekookte aardappelen en in het weekend eerder voor frietjes en andere aardappelbereidingen. En in Vlaanderen kiest men wel vaker voor aardappelen dan in Brussel en Wallonië, 55-74 jarigen kiezen vaker voor aardappelen dan 18-54 jarigen en de lagere sociale groepen ook eerder dan de hogere sociale groepen.

Bron: Consumptietracker VLAM (iVox, juli-december 2023)

Twee derde van de keren dat we aardappelen eten, is dit 'thuisverbruik'.

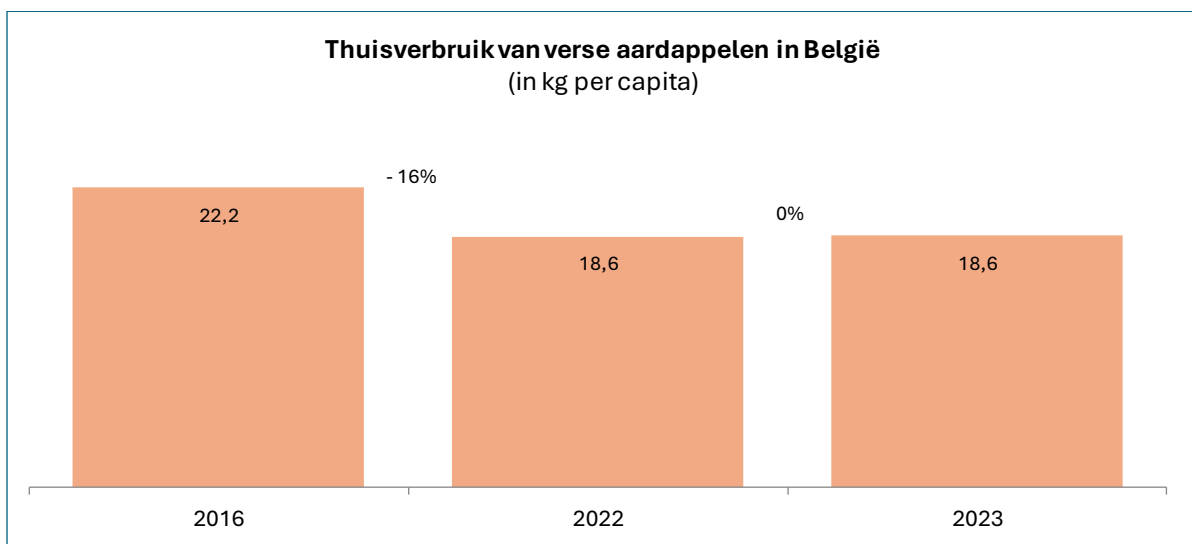
65% van de keren dat we in de tweede helft van 2023 aardappelen aten, waren die zelfbereid (zelf of door familie of vrienden), 10% van de keren afgehaald of thuisgeleverd, 8% kant-en-klaar en 16% buitenshuis. Deze percentages verschillen wel sterk afhankelijk van de aardappelbereiding. Bij gekookte aardappelen loopt het aandeel 'zelfbereid' op tot 85%, terwijl dit bij frietjes slechts 45% is. Andere aardappelbereidingen zoals puree en gebakken aardappelen zitten tussen die twee percentages in, pasta en rijst trouwens ook.

Bron: Consumptietracker VLAM (iVox, juli-december 2023)

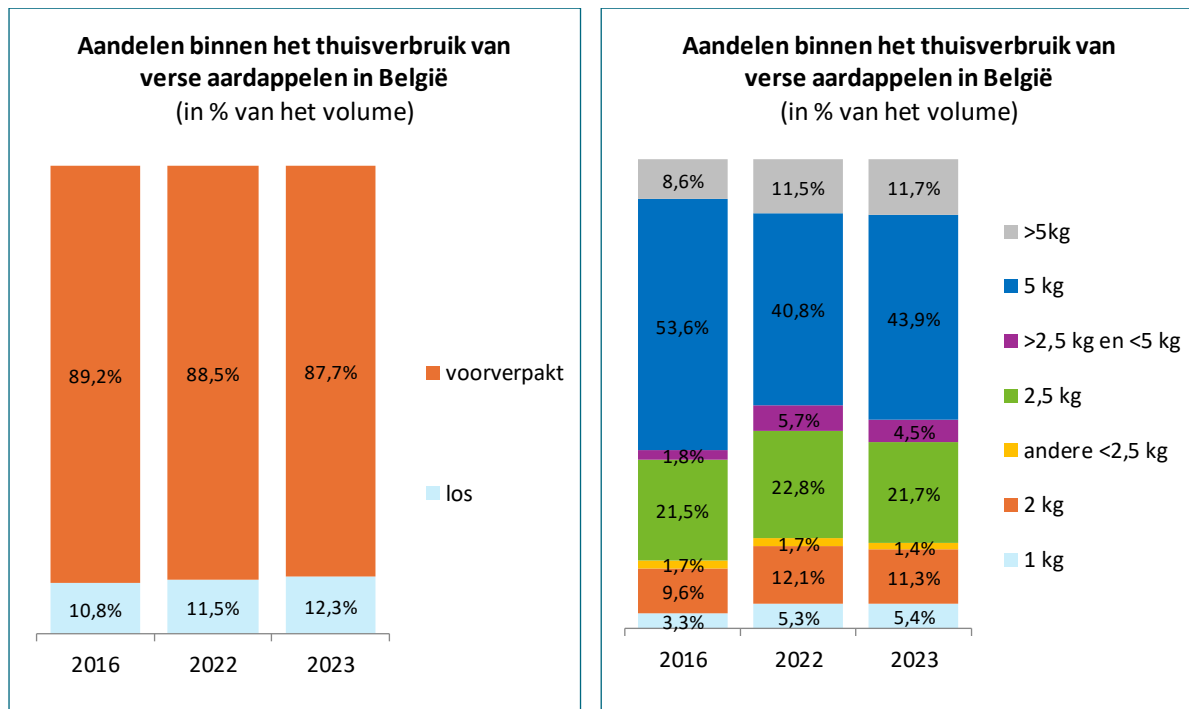
Thuisverbruik van verse aardappelen staat onder druk

Het thuisverbruik van verse aardappelen staat in België op langere termijn onder druk. We noteerden een daling van 22,2 kg per capita in 2016 naar 18,6 kg per capita in 2022. In 2023 noteerden we wel een stabilisatie. Door een stijging van de gemiddelde prijs van 1,00 euro per kg in 2016 naar 1,41 euro per kg in 2023 steeg de omzet van verse aardappelen wel van 248 miljoen euro naar 300 miljoen euro. Deze cijfers bevestigen dus een eerdere studie door CPS GfK die aantoonde dat de vraag naar verse aardappelen prijsinelastisch is: een prijsstijging met 41% resulteerde in een daling van het volume met 'slechts' 16% en een stijging van de omzet met 21%.

Bron: CPS GfK

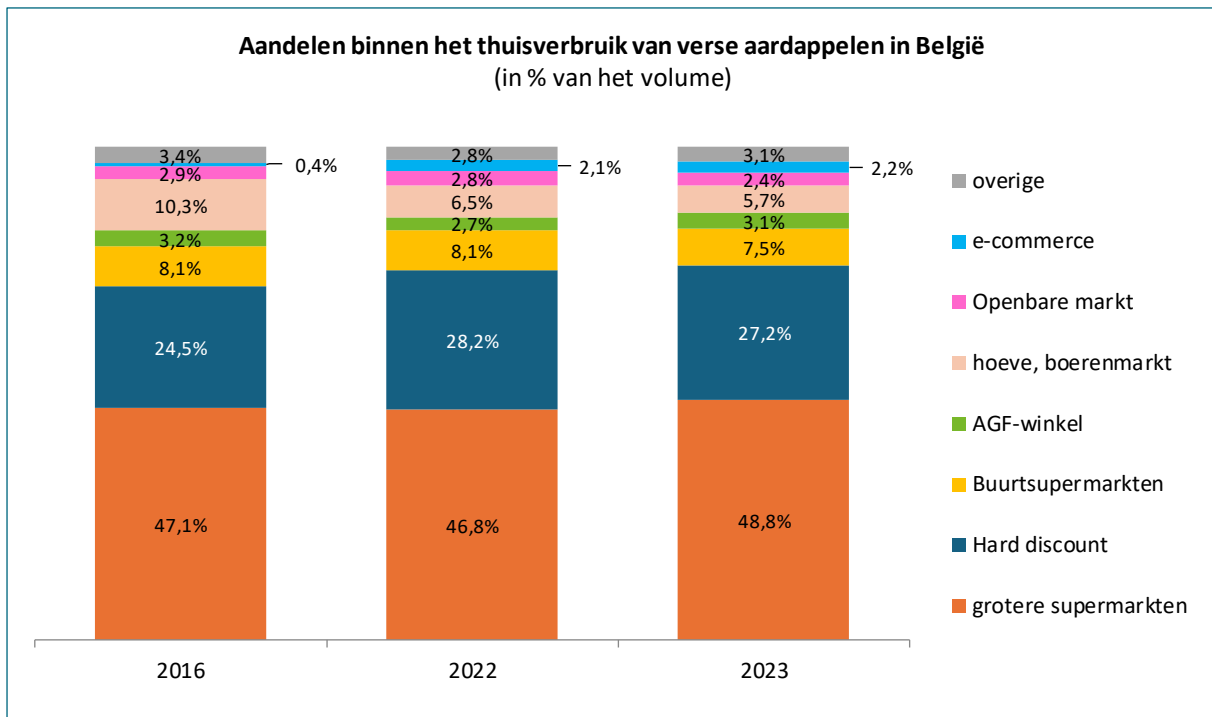
Het percentage Belgische gezinnen dat op jaarbasis minstens één keer verse aardappelen koopt, blijft status quo op een hoog peil, nl. 93%. Maar die gezinnen kopen wel minder vaak verse aardappelen: van gemiddeld 15 keer per jaar in 2016 naar 14 keer in 2023 en als ze aardappelen kopen, dan kopen ze een kleiner volume. Het volumeaandeel van de verpakkingen van 2,5 kg of kleiner steeg van 36% in 2016 naar 40% in 2023 en daarnaast steeg ook het aandeel van losse aardappelen van 11% in 2016 naar 12% in 2023. Opvallend gegeven is wel dat de verpakkingen van 5 kg het in 2023 weer beter deden ten koste van de verpakkingen van 2,5 kg. Dit alles resulteerde in een daling van het gemiddelde volume per aankoop van 3,8 kg in 2016 naar 3,3 kg in 2022 en 3,2 kg in 2023.

Bron: CPS GfK

Verse aardappelen worden voornamelijk in supermarkten aangekocht

84% van de verse aardappelen werden in 2023 gekocht in een supermarkt en dit percentage is groeiende (80% in 2016). Tussen 2016 en 2022 groeide vooral het volumeaandeel van hard discount (Aldi en Lidl), maar in 2023 vielen ze terug van 28,2% naar 27,2% en dit ten voordele van de grotere supermarkten. Verse aardappelen zijn traditioneel een product met een grote rechtstreeks aankoop bij de boer, maar het aandeel van korte keten daalt wel van 10% in 2016 naar 6% in 2023. Ook het volumeaandeel van de openbare markten kent een dalende trend. E-commerce is daarentegen een stijger, maar blijft met een volumeaandeel van 2% wel een klein kanaal.

Bron: CPS GfK

Groeiend thuisverbruik van verwerkte aardappelen

Het thuisverbruik van verse aardappelen staat dus onder druk, maar anderzijds zien we dat zowel de verse verwerkte aardappelen als de verwerkte aardappelen in diepvries het wel goed doen. Deze producten spelen dan ook in op de behoefte van de consument aan gemak. Voor verse verwerkte aardappelen gaat het om een stijging van 1,5 kg per capita in 2016 naar 2,0 kg in 2023 en voor verwerkte aardappelen in diepvries van 5,0 kg per capita in 2016 naar 5,4 kg in 2023. Voor beide productcategorieën worden zowel meer kopende gezinnen als een hogere aankoopfrequentie opgetekend en dit ondanks een stijging van de gemiddelde prijs. Bij de vers verwerkte aardappelen noteren we de laatste 2 jaren wel een stagnerend thuisverbruik, waarbij krieltjes het goed doen en frieten achteruit gaan.

Daling in het thuisverbruik van de andere maaltijdbegeleiders na een groei de voorgaande jaren

Zowel bij droge deegwaren en droge rijst als bij quinoa, bulgur en couscous noteerden we in 2023 een daling in het thuisverbruik. Bij droge deegwaren bleef die daling beperkt tot 1%, maar bij rijst en de groep 'quinoa, bulgur en couscous' ging het om respectievelijk 8% en 12%. Deze dalingen komen er na een groei tussen 2016 en 2022. Het thuisverbruik van deze producten blijft in 2023 wel hoger dan in 2016: voor droge deegwaren van 5,3 kg per capita in 2016 naar 5,7 kg in 2023, voor droge rijst van 1,5 naar 1,6 kg per capita en voor 'quinoa, bulgur, couscous' van 0,22 naar 0,23 kg per capita. Hierdoor verliezen aardappelen op langere termijn volumeaandeel ten voordele van deze andere maaltijdbegeleiders. Aardappelen blijven wel het belangrijkste volume innemen met een onderling aandeel van 55% voor verse aardappelen, 22% voor verwerkte aardappelen, 17% voor droge deegwaren, 5% voor droge rijst en 1% voor 'quinoa, bulgur, couscous'. Het volumeaandeel van verse aardappelen is hoger in Vlaanderen dan in Brussel en Wallonië (58% versus 50% en 53%) en hoger bij gepensioneerden dan bij jonge alleenstaanden (66% versus 45%).